

Anna SUCHECKA
Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej
Biblioteka Akademicka WSB

KULTUROTWÓRCZA ROLA BIBLIOTEKI NAUKOWEJ W PRZESTRZENI UCZELNI I REGIONU – NA PRZYKŁADZIE BIBLIOTEKI AKADEMICKIEJ WYŻSZEJ SZKOŁY BIZNESU W DĄBROWIE GÓRNICZEJ

Odbiór biblioteki w środowisku lokalnym w głównej mierze zależy od tego, co dana placówka oferuje swoim użytkownikom, w jaki sposób i w jakich warunkach funkcjonuje. Biblioteki naukowe uczelni wyższych coraz częściej są nastawione na szeroką publiczność, mają ofertę skierowaną nie tylko do studentów czy słuchaczy. Traktowane są jako „miejsce trzecie” oraz „miejsce publiczne”, czyli następny po domu i pracy obszar, gdzie spędza się czas bez żadnych zobowiązań, wspólnie z innymi. Pracownicy Biblioteki Akademickiej Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej wyszli z założenia, że oprócz funkcji akademickiej biblioteka uczelniana powinna również realizować zadania kulturotwórcze. Autorskie projekty: „Biblioteka otwarta”, „Biblioteka w trzech wymiarach”, „Z kulturą na Ty...”, które zostaną zaprezentowane w artykule potwierdzają tę teorię.

Wizerunek biblioteki naukowej w otoczeniu

Odbiór biblioteki w środowisku lokalnym w głównej mierze zależy od tego, co dana placówka oferuje swoim użytkownikom, w jaki sposób i w jakich warunkach funkcjonuje. O pozytywnym wizerunku instytucji w otoczeniu decydują bogate i różnorodne zbiory, dostosowane merytorycznie do potrzeb i oczekiwań użytkowników, a także szeroki wachlarz dodatkowych usług.

Zbiory biblioteczne, ich bogactwo i zróżnicowanie to pierwszy i zarazem najistotniejszy czynnik wpływający na odbiór i postrzeganie instytucji. Kluczową cechą dobrze wyposażonej biblioteki naukowej są zbiory dostosowane treściowo do profilu kształcenia na danej uczelni. Obecnie to już nie tylko zbiory w ujęciu tradycyjnym – książki, czasopisma naukowe, prace dyplomowe, normy, patenty. To także, a może i przede wszystkim zbiory o charakterze nowoczesnym – bazy danych, ebooki, audiobooki, czasopisma naukowa online, biblioteki cyfrowe, repozytoria.

Następnym czynnikiem decydującym o wizerunku biblioteki jest sposób, w jaki oferowane są usługi. W tym aspekcie zawarty jest poziom zawodowego wykształcenia kadry bibliotecznej, jej chęć do samokształcenia, rozwijania umiejętności zawodowych i pozazawodowych. Bibliotekarz obok profesjonalnych umiejętności powinien posiadać kompetencje dodatkowe, takie jak: zdolność kojarzenia faktów, wiedzę z zakresu nowoczesnych technologii, rozumienie potrzeb informacyjnych oraz predyspozycje psychospołeczne.

Niemniej istotnym elementem wpływającym na odbiór biblioteki są warunki, w jakich realizowane są usługi i obsługiwany jest czytelnik. Zaliczyć należy do nich:

- lokalizację biblioteki – miejsce w kampusie, dojazd, przystosowanie dla osób niepełnosprawnych,
- lokal – estetyka, funkcjonalność, przestrzeń,
- wyposażenie – sprzęt komputerowy, stanowiska pracy, dostęp do sieci¹.

Pozytywny obraz biblioteki możliwy jest do osiągnięcia i utrzymania, jeśli wszelkie działania w niej przeprowadzane służą zadowoleniu użytkowników, skupieniu na nich naszej uwagi, zaspokojeniu ich potrzeb oraz wywołaniu satysfakcji z oferowanej usługi.

Biblioteka jako „miejsce trzecie”

Biblioteki uczelni wyższych coraz częściej są nastawione na szeroką publiczność, mają ofertę skierowaną nie tylko do studentów czy słuchaczy. Mogą być zatem traktowane jako „miejsce trzecie”, czyli następny po domu i pracy obszar, gdzie spędza się czas bez żadnych zobowiązań, wspólnie z innymi.

W swojej książce „The Great Good Place” Ray Oldenburg wykreował teorię „trzeciego miejsca”. Mając na myśli: bary, kawiarnie, sklepy twierdził, że są to miejsca kluczowe dla rozwoju demokracji lokalnej, aktywności społecznej i życia publicznego².

Założeniem działalności coraz większej liczby bibliotek jest umożliwienie odwiedzającym je użytkownikom realizacji potrzeb, w sobie właściwy sposób. Biblioteka jako miejsce otwarte umożliwia dostęp do informacji, służy odpoczynkowi, relaksowi, intelektualnej i kulturalnej rozrywce.

¹ E.B. Zybert: Kultura organizacyjna w bibliotekach. Wydawnictwo SBP, Warszawa 2004, s. 187-189.

² Project for Public Spaces: Ray Oldenburg, [dostęp: 02.10.2013 r.]. Dostępny w Internecie: <http://www.pps.org/reference/roldenburg/>

Koronnym przykładem biblioteki jako „trzeciego miejsca” jest utworzona w centrum handlowym duńska księżnica Hjoering. Również w Polsce mamy taki przykład, jest to filia Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku, która swoją siedzibę ma w Centrum Handlowym Manhattan w Gdańsku.

„Biblioteka Manhattan, oprócz tradycyjnych funkcji bibliotecznych ma pełnić również rolę mediateki. Udostępnia zbiory tradycyjne oraz zbiory multimedialne: muzykę, książkę mówioną i filmy. Biblioteka wyposażona jest w konsole do gier i stanowiska komputerowe do użytku czytelników”³.

Biblioteki nastawione w swojej działalności na pełnienie roli „trzeciego miejsca” charakteryzują się pewnymi wspólnymi cechami:

- infrastruktura oraz design są odpowiednio dostosowane do zmieniających się potrzeb użytkowników – miejsca do: pracy, zabawy, wspólnych dyskusji, kanapy, telewizory, wygodne fotele, odpowiednia kolorystyka i kształty mebli,
- umożliwiają swobodne przemieszczanie się i komunikację,
- dają użytkownikowi możliwość rozwoju osobistego,
- pozwalają uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych.

Idea biblioteki jako „trzeciego miejsca” dotyczy przede wszystkim bibliotek publicznych, ale i biblioteki naukowe coraz częściej pretendują do tego miana.

Biblioteka Akademicka Wyższej Szkoły Biznesu – „Biblioteka otwarta”, „Biblioteka w trzech wymiarach”

Biblioteka Akademicka WSB „skutecznie wspiera i promuje publiczny wizerunek Uczelni. Pełniąc funkcje naukowe i dydaktyczne skutecznie inspiruje rozwój wiedzy. Wykorzystując najnowsze technologie informacyjne, czyni świat cyfrowy bliższy człowiekowi”⁴.

Wychodząc naprzeciw potrzebom użytkowników, zmianom zachodzącym w społeczeństwie i przekształceniom w szkolnictwie wyższym do wymienionych wyżej zadań należy dodać rolę kulturotwórczą księżnicy.

Mając na uwadze aktywny udział w rozwoju społeczeństwa informacyjnego i wypełnianie głównego celu biblioteki naukowej – wspomaganie procesu dydaktycznego i badań naukowych – Biblioteka Akademicka WSB organizuje:

³ Biblioteka Manhattan – nowa filia Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku, [dostęp: 02.10.2013 r.]. Dostępny w Internecie: <http://www.bibliotekamanhattan.pl/?id=22>

⁴ Misja Biblioteki Akademickiej Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej.

- szkolenia biblioteczne – w formie ćwiczeń dla studentów I roku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych: licencjat, inżynier, magister,
- szkolenia pracowników – przeszukiwanie baz danych; rejestracja bazy dorobku naukowego,
- prowadzenie e-learningu dla wydziałów zamiejscowych uczelni,
- bezpłatne warsztaty wyszukiwania informacji dla bibliotekarzy – celem spotkania jest wykształcenie umiejętności wyszukiwania informacji naukowej – pełnotekstowej i bibliograficznej oraz publikacji w rozproszonych zasobach internetowych, z naciskiem na polskie zasoby naukowe,
- cykliczną konferencję naukową „Informacja w świecie cyfrowym” – jej celem jest propagowanie nowoczesnych technologii wspierających zarządzanie informacją naukową. Służy wymianie doświadczeń między specjalistami zajmującymi się na co dzień zagadnieniem informacji naukowej w praktyce. Seminarium kierowane jest do bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej, pracowników naukowych, studentów kierunku Informacja Naukowa i Bibliotekoznawstwo, a także do osób indywidualnych zainteresowanych informacją naukową w przestrzeni cyfrowej,
- kwerendy biblioteczne – udzielanie informacji w zakresie gromadzenia literatury naukowej do prac.

W Bibliotece Akademickiej WSB promowane jest czytelnictwo przez:

- akcje „Książka na wakacje” i „Książka na święta”, które pozwalają na wypożyczenie większej liczby pozycji (maksymalnie 10) na okres nawet 3 miesiące (w przypadku wakacji),
- wyróżnianie ogólnopolskich i międzynarodowych wydarzeń związanych z książką i czytelnictwem oraz organizowanie w ich ramach konkretnych wydarzeń dla pracowników i studentów – Tydzień Zakazanych Książek, Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich, Tydzień Bibliotek,
- aktywny udział w Targach Książki w Katowicach – wspólnie z Wydawnictwem Naukowym WSB promowanie książek wydanych przez Uczelnię.

Na początku tego roku w bibliotece powstały dwa projekty, których celem było uporządkowanie dotychczas prowadzonych działań promocyjnych oraz zainicjowanie nowych.

Projekt „Biblioteka w trzech wymiarach” – jego założeniem jest realizowanie przez bibliotekę oprócz typowej funkcji akademickiej zadań kulturotwórczych w regionie i środowisku międzynarodowym. Projekt skierowany jest do szerokiego grona

odbiorców: uczniów, studentów, bibliotekarzy i pracowników ośrodków informacji naukowej; mieszkańców Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego, osób zainteresowanych. Na projekt składają się: merytoryczne warsztaty dla bibliotekarzy, nauczycieli i studentów, spotkania kulturalne, konferencje naukowe i wystawy. W jego ramach zorganizowano:

1. Wystawę prac dyplomowych Kolegium Sztuki im. A.K. Glebowa w Mińsku (luty-kwiecień 2013 r.).
2. Spotkanie z Krzysztofem Wielickim „Filozofia życia według Krzysztofa Wielickiego” (24 kwietnia 2013 r.).
3. „Ministaż” – podczas Tygodnia Bibliotek (9-15 maj 2013 r.) mieliśmy przyjemność gościć u siebie studentów Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Śląskiego. Program „Ministaż” przewidywał zapoznanie studentów kierunku Informacja Naukowa i Bibliotekoznawstwo ze wszystkimi zadaniami, które realizuje Biblioteka. Oprócz teoretycznego wprowadzenia studenci mieli czas na samodzielną pracę na poszczególnych stanowiskach. Podczas „Ministażu” studenci poznali wszystkie aspekty pracy biblioteki naukowej; pracowali także z nowoczesną technologią RFID.
4. Spotkanie autorskie z Michałem Grześkiem, przed wydaniem jego najnowszej książki o fenomenie zespołu Lady Pank (15 maja 2013 r.).
5. Spotkanie z ks. Piotrem Brząkalikiem, autorem książki „Punkt Widzenia” (22 maja 2013 r.).
6. Spotkanie autorskie z Waldemarem Cichoniem, w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom”, zorganizowane wspólnie z Dąbrowskim Uniwersytetem Dziecięcym (13 czerwiec 2013 r.).

W planach na rok akademicki 2013/2014 jest: wystawa dotycząca Rodu Skarbińskich, spotkania autorskie, warsztaty z wyszukiwania informacji, seminaria organizowane we współpracy z Instytutem Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UŚ, projekt BiblioFIT!

„Biblioteka otwarta” – to akcja skierowana do szerokiej publiczności (mieszkańcy Dąbrowy Górniczej i miast ościennych), dzięki której bibliotekarze chcą zaprosić do korzystania z oferty Biblioteki Akademickiej WSB.

„Biblioteka Otwarta...?”

To Biblioteka Akademicka Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej!

Szukasz spokojnego miejsca z dostępem do prasy codziennej i czasopism?

Potrzebujesz specjalistycznej literatury do zajęć lub egzaminów?

A może chcesz po prostu skorzystać z Internetu, sprawdzić pocztę lub skontaktować się ze znajomymi?

Biblioteka Akademicka WSB:

- ma bogaty, nowoczesny i różnorodny księgozbiór, którego profil jest dostosowany do potrzeb użytkowników,
- udostępnia czasopisma w wersjach tradycyjnej i elektronicznej,
- oferuje szeroki wybór audiobooków: beletrystykę, kursy językowe, poradniki,
- w swoich zbiorach ma ponad 130 tytułów filmów fabularnych,
- zapewnia dostęp do bibliograficznych, abstraktowych i pełnotekstowych baz naukowych,
- zapewnia pomoc merytoryczną w poszukiwaniu źródeł naukowych,
- jest otwarta przez 6 dni w tygodniu, od wtorku do niedzieli, od 10.00 do 18.00.

Biblioteka Akademicka WSB współpracuje z lokalnymi instytucjami kultury:

- Pałac Kultury i Zagłębia w Dąbrowie Górniczej,
- Muzeum Miejskie Szttygarka w Dąbrowie Górniczej,
- Kinoteatr Rialto w Katowicach,
- Hala Widowiskowo-Sportowa Centrum w Dąbrowie Górniczej.

Gromadzenie, opracowanie i udostępnianie dokumentów to obecnie za mało żeby zatrzymać przy sobie czytelnika. Niż demograficzny oraz zmiany w postrzeganiu funkcji bibliotek powodują, że biblioteki naukowe w coraz większym stopniu otwierają się na użytkowników niezwiązanych z uczelnią i do nich kierują swoją ofertę.

„Klient:

- ma potrzeby, my mamy obowiązek to zrobić,
- ma prawo wyboru, my musimy dać mu lepszą propozycję,
- jest wrażliwy, my musimy być delikatni,
- spieszy się, my musimy być szybcy,
- jest unikalny, my musimy być elastyczni,
- ma wysokie oczekiwania, my musimy być wybitni,
- jest wpływowy, my mamy nadzieję na następnych klientów.

Skoro jest klient, to my też istniejemy”⁵.

⁵ W. Kołodziejczyk: Kreowanie postaw uczniów u progu XXI wieku, [w:] Forum jakości w edukacji. Materiały szkoleniowe Ministerstwa Edukacji Narodowej i Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa 1999, s. 3.

Bibliografia

1. Kołodziejczyk W.: Kreowanie postaw uczniów u progu XXI wieku, [w:] Forum jakości w edukacji. Materiały szkoleniowe Ministerstwa Edukacji Narodowej i Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa 1999, s. 3.
2. Zybert E.B.: Kultura organizacyjna w bibliotekach. Wydawnictwo SBP, Warszawa 2004, s.187-189.
3. Biblioteka Manhattan – nowa filia Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku, [dostęp: 02.10.2013 r.]. Dostępny w Internecie: <http://www.bibliotekamanhattan.pl/?id=22>
4. Project for Public Spaces: Ray Oldenburg, [dostęp: 02.10.2013 r.]. Dostępny w Internecie: <http://www.pps.org/reference/roldenburg/>